

Történeti Városok Védelmének Nemzetközi Chartája Washington, 1987

Bevezető és fogalommeghatározások

A világ valamennyi városa – akár spontán fejlődés, akár tudatos tervezés eredménye, történeti város, mert történelmileg meghatározott társadalmak anyagi kifejeződése.

A nemzetközi karta városokra vonatkozik, kicsikre és nagyokra, ezek centrumaira és történeti városnegyedeire, beleértve természeti vagy épített környezetüket is, amelyek dokumentálják történelmüket, őrzik a városi civilizáció hagyományos és sajátos értékeit, mégis súlyosan fenyegetik őket a fizikai leromlás, értékeik elvesztése, akár a lebontás is. Mindez – függetlenül a különböző társadalmi funkcióktól – az iparisítással együtt járó urbanizáció mind általánosabb következménye.

A Műemlékek és Történeti Együttesek Nemzetközi Tanácsa (ICOMOS) szembenézve e drámai kihívással, kulturális, gazdasági, társadalmi értékeink jóvátehetetlen pusztulásának veszélyével, összeállította a *"Történeti Városok Védelmének Nemzetközi Chartáját"*, az 1964. évi Velencei Charta – a *"Műemlékek és Történeti Együttesek Konzerválásának és Restaurálásának Nemzetközi Chartája"* – kiegészítéseképp, melyben meghatározza a történeti városok jellegzetességeinek megőrzését szolgáló módszereket és eszközöket. Mindezzel az egyén és a társadalom életének harmóniáját kívánja szolgálni – hiszen ezekben testesül meg az emberiség emlékezete – biztosítva az akár csekélyebb értékek fennmaradását is.

Az UNESCO-nak *"A történeti és hagyományos együttesek védelméről, s napjaink életében betöltött szerepéről"* szóló 1976-os varsói-nairobi konvenciójával és más nemzetközi okmányokkal megegyező módon, a történeti városok megőrzését tartjuk védelmük, konzerválásuk és restaurálásuk szükséges mércéjének, az egységes fejlődés és a mai élethez történő harmonikus illeszkedés kifejeződésének.

Elvek és célok

1. A történeti városok és városnegyedek védelme csak akkor lehet hatékony, ha a mindenkori gazdasági-társadalmi fejlesztés szerves részévé válik, ha a regionális és városrendezési tervezés minden szintjén számolnak vele.
2. A város történeti jellegének védendő értékeit az anyagi és szellemi elemek összessége alkotja, kiváltképpen
 - a.) a telkekből és az utcahálózatból adódó városszövet;
 - b.) a város különböző területeinek: a beépített, üres, és a zöldterületeknek kölcsönös viszonya;
 - c.) az épületek külső és belső formája, megjelenése, ahogyan azt a szerkezetek, tömegek, stílusjegyek, formák, anyagok, színek és díszítések kifejezik;
 - d.) a város kölcsönhatása természetes és művi környezetével;
 - e.) a város hivatásának – történelme során szerzett – ismertetőjegyei.ezen értékek bármilyen sérelme a történeti városok hitelességét ásná alá;
3. A megőrzés csak akkor lehet hiteles, ha a város egész lakossága részt vesz és közreműködik benne, ezért minden eszközzel erre kell ösztönözni és felkelteni a nemzedékek kötelességtudatát. Soha nem szabad szem elől téveszteni, hogy a történeti városok és városnegyedek megőrzése elsősorban lakóikra tartozik.
4. A történeti város vagy városnegyed védelmét mindenkor a megfontoltság, érzékenység és pontosság jellemezte. Kerülni kell mindenféle dogmatizmust és minden lehetséges eset valamennyi sajátos változatával számolni kell.

Módszerek és eszközök

5. A történeti városok és városnegyedek védelmi munkáinak terveit multidiszciplináris vizsgálatok előzzék meg. A védelmi terv feleljen meg az adottságok régészeti, történeti, építészeti, műszaki, szociológiai és gazdasági elemzésének, mutassa meg az akciók irányát és módját, fejeződjék ki a jogi, adminisztratív és pénzügyi elképzelésekben. Biztosítsa a történeti negyedek harmonikus kapcsolatát a város többi részével. Határozza meg, hogy mely épületeket vagy épületegyütteseket kell feltétlenül megvédeni, melyeket kell – a lehetőség biztosítása esetén – konzerválni és melyeket lehet kivételes esetben lebontani. Mindennemű beavatkozás előtt pontosan dokumentálni kell a meglévő állapotot. A tervet a lakosságnak kell jóváhagynia.
6. Ha még nincs jóváhagyott védelmi terv, a megőrzés szükséges akcióit a jelen és a Velencei Charta elveinek és módszereinek figyelembevételével kell elvégezni.
7. A történeti városok és városnegyedek megőrzése az épületek folyamatos karbantartását igényli.
8. Mindennemű új rendeltetés legyen összhangban a történeti város jellegzetességeivel, de a város feleljen meg a mai élet igényeinek is, rendelkezzen a szükséges infrastruktúrával és közművekkel.
9. A lakásviszonyok megjavítása a védelem egyik alapvető célja.
10. Ha épületek átalakítása vagy újak építése válik szükségessé, minden új elem tartsa tiszteletben a meglévő térbeli rendszert, annak arányait és léptékét, az ott álló épületek minőségét és értékeit. A kortársi elemek – ha nem zavarják az együttesek harmóniáját – hozzájárulhatnak annak gazdagításához.
11. A történeti városok múltjának jobb megismerését elősegíthetik a régészeti feltárások és az így talált maradványok bemutatása, ha mindez nem zavarja a városszerkezetet és városszövetet.
12. A történeti városokban és városnegyedekben szigorúan szabályozni kell a járműforgalmat, a parkoló zónákat pedig úgy kell kijelölni, hogy azok ne rontsák a történeti együttest és környezetét.
13. A regionális és városrendezési tervekben előírányzott forgalmi utak nem haladhatnak keresztül a történeti városon, de biztosítaniuk kell jó megközelíthetőségét.
14. Mindent meg kell tenni a történeti városoknak a természeti katasztrófáktól és a különböző károsodásoktól (különösen a levegőszennyezéstől és a vibrációtól) való megvédéséért. Ez nem csak az építészeti örökség, hanem a lakosság biztonsága és jó életkörülményei szempontjából is fontos. A természeti csapások megelőzését és az okozott károk helyreállítások célzó intézkedéseket be kell építeni a védelem speciális feladatai közé.
15. A lakosság részvételének és együttműködésének biztosítása érdekében az általános felvilágosítást már az iskoláskorban el kell kezdeni. Elő kell mozdítani a különböző társadalmi szervezetek részvételét az építészeti örökség védelmében, a restaurálás és konzerválás költségeinek az előteremtésében.
16. A megőrzés – a védelmi munkák idevágó szakmaiban – speciális képzés létrehozását igényli.